

Revisionsplan 2024

Upprättat av revisionschef Nenus Jidah

Beslutat av Regionrevisionen 240417

Sammanfattande revisionsplan 2024

Revisionsplanen har tagits fram med en risk- och väsentlighetsanalys av hela Region Jönköpings läns organisation.

De förtroendevalda revisorerna har genom en bedömning av sannolikhet och konsekvens identifierat riskområden som behöver hanteras av revisionen.

Dessa risker kan hanteras på olika sätt. Enligt SKL:s skrift *God revisionsred i kommunal verksamhet 2022* ska granskning ske årligen och består av grundläggande granskning, fördjupad granskning samt delårsrapport & årsredovisning.

Fördjupade granskningar inom följande områden planeras under året:

1. Kompetensförsörjning inom sjukvården
2. Produktion och effektivitet inom sjukvården
3. Kapacitetsstyrning
4. Granskning mot nationella riktlinjer ev. byta mot
5. Fördjupad grundläggande granskning inom TIM
6. Bidragsutbetalningsprocess
7. Ekonomiska förutsättningar, god och nära vård
8. Krisberedskap
9. Upphandling
10. Uppföljning av granskningar från 2022

Utöver detta genomförs även grundläggande granskning genom besök hos samtliga nämnder, läsning av protokoll, besök på revisionssammanträden av tjänstemän samt att revisionschef intervjuar tjänstemän.

Granskningen av delårsrapport & årsredovisning genomförs av sakkunnigt biträde med separat risk- och väsentlighetsanalys som grund.

Revisionsplanen kan komma att ändras och kompletteras om information uppkommer under året som innebär att risker uppkommer som behöver hanteras av revisionen.

Innehållsförteckning

Sammanfattande revisionsplan 2023	2
1. Revisionsstrategi	1
1.1 Revisorernas uppdrag	1
1.2 Visioner och mål	1
2. Revisionsmetodik	2
2.1 Grundläggande granskning	3
2.1.1 Granskning av delårsrapport och årsredovisning	4
2.2 Fördjupad granskning	5
2.3 Uppföljningar	6
2.4 Lekmannarevision	6
2.5 Intern kontroll	7
2.5.1 Kommunikation och dialog.....	7
2.5.2 Dokumentation	8
2.5.3 Kvalitetssäkring.....	8
2.6 Grunderna för kritik enligt Kommunallagen	9

1. Revisionsstrategi

Revisorernas granskningsuppdrag samt grundläggande värden och förhållningssätt framgår av kommunallagen och god revisionsd i kommunal verksamhet. Revisorernas uppdrag regleras även i revisionsreglementet, fastställt av regionfullmäktige, samt i revisorernas arbetsordning.

I revisionsplanen framgår revisionens gemensamma grund för det löpande revisionsarbetet på lång sikt och på årlig basis.

Revisionsplanen är ett levande dokument och kan ändras och kompletteras under året.

1.1 Revisorernas uppdrag

Revisorernas uppdrag i enlighet med Kommunallagen är ytterst att pröva frågan om ansvarsfrihet för styrelse och nämnder samt lägga förslag till regionfullmäktige, som fattar beslut i ansvarsfrågan. Årets samtliga genomförda granskningar ligger till grund för regionrevisionens förslag till ansvarsprövning som redovisas i revisionsberättelsen.

Revisionens mål med utförda granskningar, i komplement till ansvarsprövningen, är att bidra till Region Jönköpings län utveckling och förbättring av processer som granskas. Detta innebär att vi bör ha en väl utvecklad kommunikation med både tjänstemannaorganisationen, nämnder, styrelse och regionfullmäktige.

1.2 Visioner och mål

Med utgångspunkt från regionens vision samt de grundläggande värderingar och övergripande strategiska mål, som regionfullmäktige årligen fastställer i regionens budget och flerårsplan, fastställer revisorerna i sin tur visioner och mål för revisionsarbetet. Målen går årligen igenom och revideras vid behov och så att de överensstämmer med grundläggande värderingar och övergripande mål i regionens aktuella budget och flerårsplan.

Region Jönköpings län	Regionrevisionen
Vision	Vision
”För ett bra liv i en attraktiv region”	Revisorerna ska i sitt arbete stödja och granska det politiska ansvaret att förverkliga regionens vision ”För ett bra liv i ett attraktivt län”.
Grundläggande värderingar	Revisionens utgångspunkt och mål
Kundorientering, engagerat ledarskap, allas delaktighet, kompetensutveckling, långsiktighet, samhällsansvar,	En utgångspunkt för revisorernas arbete i hela revisionsprocessen ska vara de

processorientering, förebyggande åtgärder, ständiga förbättringar, lära av andra, snabbare reaktioner, faktabaserade beslut och samverkan.	grundläggande värderingar som fullmäktige fastställt i regionens budget och flerårsplan.
Målbild 2030	Revisionens strategiska mål
<p>Målbild 2030 har formulerats inom sju områden som är viktiga för att Region Jönköpings län ska ge förutsättningar för ett bra liv i en attraktiv region. Denna målbild är utgångspunkt för budget och verksamhetsplan, regional utvecklingsstrategi, program för hållbar utveckling och andra program och handlingsplaner inom regionens egen verksamhet och för andra program och planer som regionen är med och tar fram.</p> <p>Dessa områden ligger också till grund för strategiska mål, framgångsfaktorer, systemmätetal och mål inom verksamheternas olika perspektiv liksom indikatorer för det gemensamma arbetet i länet.</p> <p><i>De sju områdena är:</i></p> <p>Bra folkhälsa god vård, regional utveckling, medarbetare kostnadseffektivitet, systemsyn och förbättring/förnyelse, hållbar utveckling och långsiktig finansiering</p>	<p>Revisorerna ska i enlighet kommunallagen bedöma om resultatet i delårsrapport och årsredovisning är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om, samt att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.</p> <p>Revisorerna ska i revisionsarbetet bedöma hur valda granskningar, iakttagelser och bedömningar påverkar målbild 2030 och de sju områden som har bedömts som viktiga för att nå Region Jönköpings läns vision.</p> <p>Revisionens ambition är att stödja utvecklingen i de processer som granskas.</p> <p>För att uppnå en revision av hög kvalitet har framgångsfaktor för revisionens arbete identifierats:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Systematiskt arbete med riskanalys, revisionsplan - Tydliga projektplaner - Väl underbyggda rapporter - Revisionen synliggörs, kommunikation - Positivt ekonomiskt resultat - Öppet debattklimat - Oberoende

2. Revisionsmetodik

Revisorernas granskningsuppdrag samt grundläggande värden och förhållningssätt framgår av kommunallagen och god revisionssed i kommunal verksamhet. Revisorernas uppdrag regleras även i revisionsreglementet, fastställt av regionfullmäktige, samt i revisorernas arbetsordning.

I revisionsplanen framgår revisionens gemensamma grund för det löpande revisionsarbetet på lång sikt och på årlig basis.

Regionrevisionen genomför årligen en riskanalys där riskområden inom Region Jönköpings län identifieras. I den ursprungliga kartläggningen har ca 60 områden identifierats.

Samtliga riskområden har bedömts utifrån konsekvens och sannolikhet med ett värde mellan ett och fyra. Dessa värden har sedan multiplicerats vilket har gett ett riskvärde för respektive risk. Denna process genomförs på revisionens sammanträden.

Revisionsplanen kan komma att ändras och kompletteras om information uppkommer under året som innebär att risker uppkommer som behöver hanteras av revisionen.

De riskområden som behöver hanteras kan granskas på olika sätt. Enligt SKL:s skrift God revisionsred i kommunal verksamhet 2022 ska granskning ske årligen och består av grundläggande granskning, fördjupad granskning samt delårsrapport & årsredovisning.

2.1 Grundläggande granskning

Enligt God revisionsred i kommunal verksamhet 2022:

”Grundläggande granskning genomförs för samtliga styrelser, nämnder och aktiebolag varje år. Den grundläggande granskningen omfattar:

- *Granskning av måluppfyllelse*
- *Granskning av styrning och intern kontroll*

Granskningen ska ge en grund för revisionens och lekmannarevisionens bedömningar revisionsberättelse/granskningsrapport.

Den grundläggande granskningen kan vara olika omfattande för olika nämnder, styrelsen och aktiebolag beroende på resultatet i riskanalysen.”

Inom RJK utförs den grundläggande granskningen genom att regionstyrelsen, nämnderna; arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet (ANA), folkhälsa och sjukvård (FS), trafik, infrastruktur och miljö (TIM), patientnämnden samt parlamentariska nämnden fördelas på revisorerna i revisionsgruppen som ansvarar för den grundläggande granskningen på respektive nämnd.

Detta innebär att besöka nämnden för att ställa frågor kopplade till nämnden samt informera om revisionen och aktuella granskningar. Områden som ska diskuteras med nämnden lyfts upp på ett revisionsammansammanträde för diskussion, och avrapportering sker på ett revisionsammansammanträde.

Dessutom ska nedanstående områden alltid diskuteras med nämnderna:

- Nämndens ansvarsområde och uppdrag
- Intern kontroll
- Riskanalys

- Mål och budgetarbete. Ex. Används de av RF beslutade mål inom nämndens verksamhetsmål som styrning inom verksamheten? Hur ser nämnden på de mål som berör dess verksamhet?

- Uppföljning av verksamheten

- Hur hanteras revisionens rapporter, inklusive uppföljning

- Protokoll från nämndens sammanträden

- Vad är på gång inom nämndens ansvarsområde.

Inom ansvarsområdet ligger också att ha en dialog med nämndernas presidium för löpande dialog.

En fördelning av nämnder för revisionsåret 2024 sker enligt nedan:

Nämnd/styrelse	Revisorer
Regionstyrelsen	Marianne Ericsson, Per Hansson, Thomas Werthén
Nämnden för folkhälsa och sjukvård	Barbro Liljedahl, Per Hansson, Mats Hoppe, Maria Lundblom Bäckström,
Nämnden för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet	Marianne Ericsson, Mari Karlsson, Thomas Werthén
Nämnden för trafik, infrastruktur och miljö	Per Hansson, Mats Hoppe, Magnus Hellström
Patientnämnden	Magnus Hellström, Mari Karlsson
Parlamentariska nämnden	Maria Lundblom Bäckström, Barbro Liljedahl

Revisionschefen ansvarar för att intervjua berörda tjänstemän och att ha löpande dialog med Regiondirektören.

Grundläggande granskning kan även genomföras genom att tjänstemän bjuds in till revisionsammansöträden för att informera och svara på frågor.

Samtlig information från tillfällena ovan ska återrapporteras på revisionsgruppens sammanträden.

2.1.1 Granskning av delårsrapport och årsredovisning

Revisionen granskar och bedömer om räkenskaperna ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat och ekonomiska ställning. Revisionen bedömer också om resultaten i delårsrapport och årsredovisningen är förenliga med de mål regionfullmäktige beslutat om, inklusive mål om god ekonomisk hushållning. Revisionen omfattar både årsredovisningen och delårsrapport 2. Granskning av årsredovisningen är betydligt mer ingående än granskningen av delårsrapporten som är översiktlig.

Årsredovisningen granskas i förhållande till kraven enligt lag samt god redovisningssed. Utifrån granskningen görs bedömningen om resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat.

Revisionen av delårsrapport och årsredovisning utförs av sakkunnigt biträde, för 2019 PwC, och grundar sig på en separat riskanalys.

2.2 Fördjupad granskning

Enligt God revisionsred i kommunal verksamhet 2022:

”Fördjupad granskning genomförs där riskanalysen och/eller tidigare granskning visar att den grundläggande granskningen inte kommer att vara tillräcklig.

Fördjupad granskning genomförs med utgångspunkt från revisionens uppdrag att granska och pröva om verksamheten bedrivs ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt på ett tillfredsställande sätt samt om den interna kontrollen är tillräcklig.

Fördjupad granskning är avgränsad och inriktad på en viss verksamhet, process eller rutin. Den kan genomföras inom hela revisionsuppdraget – ur ett ekonomiskt eller verksamhetsmässigt perspektiv samt avseende styrning och intern kontroll.”

Fördjupad granskning genomförs på ca 7-9 riskområden årligen och innebär en djupare granskning som genomförs av det upphandlade sakkunniga biträdet, för revisionsår 2023 är detta KPMG.

Fördjupad granskning ska alltid inledas med en projektplan som beslutas av revisionskollegiet. I projektplanen identifieras granskningens inriktning och syfte, omfattning, genomförande, tidplan, resurser och kvalitetssäkring. Genomförd granskningen ska sedan presenteras i en granskningsrapport samt muntligt på ett revisionsammansammanträde. Detta sker av sakkunnigt biträde.

Revisionschef upprättar missiv till granskningsrapporter, missiv beslutas av revisionskollegiet och signeras av ordförande och vice ordförande. Missiv och revisionsrapport avlämnas sedan till regionstyrelsen och/eller berörda nämnder.

De fördjupade granskningar som bedöms nödvändiga för att kunna upprätta revisionsberättelse 2024 bedöms vara:

1. Kompetensförsörjning inom sjukvården
2. Produktion och effektivitet inom sjukvården
3. Kapacitetsstyrning
4. Gemensam granskning med SVF/ granskning mot nationella riktlinjer
5. Fördjupad grundläggande granskning inom TIM
6. Bidragsutbetalningsprocess
7. Ekonomiska förutsättningar, god och nära vård

8. Krisberedskap

9. Upphandling

10. Uppföljning av granskningar från 2022

2.3 Uppföljningar

Uppföljningar görs från och med 2019 genom att revisionschef skickar frågor till regiondirektören som vidarebefordrar de i verksamheten.

Uppföljningen kommer att vara inriktad mot de rekommendationer som lämnats och inkommet yttrande från verksamheten.

Regionledningskontoret får cirka en månad på sig att inkomma med svar på frågorna och detta återrapporteras till revisionskollegiet. Regiondirektören ansvarar för att återrapportering sker till regionstyrelsen respektive nämnder.

Svaret på frågorna kommer att vara en grund till revisorernas uttalande i revisionsberättelsen samt en del av riskanalysen inför kommande år.

Under revisionsåret 2024 kommer de fördjupade granskningarna utförda 2022 att följas upp.

- Verkställighet av beslut
- E-hälsolösningar
- Agenda 2030
- Införande av medicinteknisk utrustning

2.4 Lekmannarevision

För följande organisationer har Region Jönköpings län utsedda lekmannarevisorer:

Organisation	Revisor	Ersättare för revisor
ALMI Företagspartner Jönköping AB	Barbro Liljedahl	Thomas Werthén
Bostadsbyggen i Jönköping AB	Marianne Ericsson	Mats Hoppe
Arkiv Jönköpings län	Marianne Ericsson	Maria Lundblom Bäckström
Jönköping Airport AB	Thomas Werthen	
Samordningsförbundet Höglandet	Per Hansson	Barbro Liljedahl
Samordningsförbundet Finnveden	Barbro Liljedahl	Per Hansson
Samordningsförbundet Södra Vätterbygden	Mari Karlsson	Utses av kommunen

Stiftelsen Smålands konstartiv	Mats Hoppe	Barbro Liljedahl
Smålands Turism AB	Mats Hoppe	Maria Lundblom Bäckström
Stiftelsen Braheskolan	Marianne Ericsson	
Stiftelsen Jönköpings läns museum	Per Hansson	Mari Karlsson
TvNo Textilservice AB	Maria Lundblom Bäckström	Thomas Werthén
RJL Älghunden 4 AB	Thomas Werthén	Magnus Hellström
RJL tågdepån Nässjö AB	Magnus Hellström	Thomas Werthén

Vid varje sammanträde finns en punkt på dagordningen avsatt för lekmanrevision. Den utvalda lekmanrevisionen ansvarar för att samordna granskning med bolagets övriga revisorer och återredovisa resultatet till revisionsgruppen. Lekmanrevisionen ska tillsammans med bolagets övriga revisorer ge Region Jönköpings län ett så brett underlag som möjligt för bedömning i ansvarsfrågan.

Under det löpande arbetet kan revisionsfrågor lyftas med revisionschef för att diskutera vidare hantering.

På revisionens sammanträde i december ska lekmanrevisor för regionens bolag; ALMI företagspartner AB, Bostadsbyggen i Jönköping AB, Jönköping Airport AB, TvNo Textilservice AB, RJL Tågdepån Nässjö AB, RJL Älghunden 4 samt Smålands Turism AB, kortfattat gå igenom sitt uppdrag, riskanalys och genomförd revision.

2.5 Intern kontroll

2.5.1 Kommunikation och dialog

Det grundläggande dokumentet för revisionen är revisionsberättelsen. Regionrevisionen upprättar årligen en revisionsberättelse i enlighet med Kommunallagen. Denna presenteras för regionfullmäktige i samband med att årsredovisningen beslutas och är också ett avslut för revisionsåret.

Kommunikation är en väsentlig del i revisionsprocessen för att få förståelse för vårt uppdrag och lättare få den information vi behöver för att kunna upprätta en revisionsberättelse.

Regionfullmäktige är revisionens uppdragsgivare och två gånger per år sammanträder revisionens presidium med fullmäktiges presidium där bl.a. revisionsplan, aktuella granskningar samt hantering av rapporter diskuteras.

Revisionschefen har med jämna mellanrum, ca 1 gång i månaden, möte med regiondirektören för att diskutera aktuella granskningar och informera om kommande granskningar. När revisionsgruppen beslutat om att utföra en granskning ska revisionschefen skicka projektplan till de som berörs av granskningen, en kopia går alltid till regiondirektören.

De missiv som upprättas ska skickas med bilagd rapport till regionfullmäktige och kopia till berörda nämnder/styrelse. Rapporten tas då upp som ett anmälningsärende vid regionfullmäktige som remitterar rapporten till ansvarig nämnd/styrelse för vidare hantering. När yttrande inkommer gör revisionens ordförande en dragning av rapporten för regionfullmäktige och regionen presenterar sitt svar. Detta efterföljs av eventuell debatt.

Revisorerna informerar även om utförda och kommande granskningar vid sammanträden med nämnder och styrelse.

En årlig uppföljningsrapport sammanställs efter att revisionsberättelse avlämnats för att säkerställa att det som beslutats i revisionsplanen även har genomförts under året. En avstämning bör göras av revisionsplanen i samband med revisionens decembersammanträde.

2.5.2 Dokumentation

För att kunna ha ett godtagbart underlag till upprättad revisionsberättelse ska alla revisionsinsatser dokumenteras. Alla iakttagelser och påståenden från revisionen ska vara väl underbyggda och kunna spåras i dokumentationen.

Från sammanträden skrivs protokoll angående protokollsärenden och anteckningar angående revisionsärenden. Vid besök av tjänstemän som informerar om specifika revisionsfrågor skrivs även minnesanteckningar. Minnesanteckningar skrivs även från revisionschefens möten med tjänstemän och anteckningar från revisorernas besök med nämnder och styrelse.

2.5.3 Kvalitetssäkring

För att vara säker på att information som lämnas i rapporter, revisionsberättelse och även muntliga avrapporteringar är det viktigt att kvalitetssäkring sker. En stor del av kvalitetssäkringen av fördjupade granskningar sker hos det upphandlade sakkunniga biträdet, KPMG. Bland annat sker alltid en faktakontroll av rapporterna av berörda tjänstemän på Region Jönköpings län innan rapporter presenteras för revisorerna.

En del i kvalitetssäkringsarbetet är även det arbete som sker på sammanträden där revisorerna kan ställa frågor om aktuella granskningar och diskutera granskningar, möten med nämnder m.m. med sakkunnigt biträde.

I följande kapitel beskrivs de riskområden som har identifierats med ett högt riskvärde och som revisionen behöver hantera under året med någon revisionsinsats. För varje risk finns följande rubriker:

- Risk, *en kortare beskrivning av risken i aktuellt riskområde*
- Riskområdets koppling till grunderna för kritik i enlighet med SKL, *med vilken grund kan revisionen eventuellt lämna iakttagelser till regionen (se vidare avsnitt 2.1 nedan)*
- Information, *kortfattat vilken information revisionen i dagsläget har*
- Koppling till mål beslutade av RF, *vilka av RF:s beslutade mål har en koppling till aktuellt riskområde*
- Hantering av risken, *vilken revisionsinsats ska användas för att hantera aktuell risk*

2.6 Grunderna för kritik enligt Kommunallagen

Anledningen till anmärkning eller att revisionen avstyrker ansvarsfrihet ska alltid framgå i revisionsberättelsen. För att förtydliga revisionens uppdrag och anledning till att lämna kritik har praxis lett till att nio grunder för att rikta anmärkning eller avstyrka ansvarsfrihet, som också är beskrivna i ”*God revisionsred i kommunal verksamhet 2022*”. De granskningar som regionrevisionen i Region Jönköpings län genomför ska ha en koppling till minst en av dessa grupper för att föranleda en anmärkning och därmed också för att en granskning ska initieras.

De nio grunderna beskrivs kortfattat nedan. En detaljerad beskrivning finns i dokumentet ”*God revisionsred i kommunal verksamhet 2022*”

Bristande måluppfyllelse, verksamhet- Styrelse eller nämnd uppnår inte fullmäktiges verksamhetsmål, uppdrag eller föreskrifter för verksamheten. De har inte visat förmåga att inom givna förutsättningar leva upp till mål, beslut och föreskrifter.

Bristande måluppfyllelse- ekonomi- Fullmäktiges finansiella mål och riktlinjer uppnås inte. Styrelse eller nämnd vidtar inte tillräckliga åtgärder för att styra verksamheten mot uppsatta mål och föreskrifter.

Ohörsamhet/obstruktion – Styrelse eller nämnd är uppenbart ohörsam mot fullmäktiges mål, riktlinjer eller beslut. De fattar beslut som motverkar fullmäktiges mål eller uppdrag. Enskild ledamot eller en grupp ledamöter har visat uppenbar passivitet i form av upprepat avstående från att medverka i beslutfattande.

Icke lagenlig verksamhet, brottslig gärning – Medveten eller omedveten lagöverträdelse eller lagtrots. Överträdelserna är tydliga och allvarliga och kan leda till konsekvenser som är olagliga.

Bristar i styrning och intern kontroll av verksamhet – Styrelse eller nämnd har inte säkerställt att verksamheten arbetar utifrån de beslut som nämnden lagt fram. De efterfrågar inte resultat eller analys, saknar tillfredsställande system för intern kontroll. Alternativt är system och rutiner inte tillräckligt strukturerade och integrerade i organisationen och det löpande arbetet.

Bristar i styrning och intern kontroll av ekonomi – Styrelse eller nämnd har inte säkerställt att verksamheten arbetar utifrån de ekonomiska beslut som beslutats. De efterfrågar inte resultat eller analys. Budgeten följs inte och ekonomistyrningen är inte tillräcklig.

Otillräcklig beredning av ärenden – Ärenden kan ha beslutats utan beredning vilket kan få oönskade effekter på verksamheten. Bristande beredning kan till exempel ha vilselett fullmäktige att fatta felaktiga beslut.

Obehörigt beslutsfattande – Styrelse, nämnd eller enskild ledamot har fattat beslut utan att det finns stöd för detta i reglemente, delegation eller i uppdrag från fullmäktige.

Ej rättvisande redovisning- Årsredovisning eller delårsrapport är inte upprättande enligt god redovisningssed i kommunal verksamhet. Det finns väsentliga avvikelser som gör att årsredovisningen eller delårsrapport inte visar en rättvisande bild.

Förtroendeskada eller annan immateriell skada - Andra skador än i första hand ekonomiska har konstaterats. Dessa bedöms allvarligt ha skadat kommunens förtroende hos medborgarna. Styrelsens eller nämndens agerande har varit felaktigt utifrån gällande regelverk.

Ekonomisk skada - Betydande ekonomisk skada har uppkommit eller uppenbar risk för sådan skada föreligger genom att ansvarig person har varit oaktsam eller agerat avsiktligt. Storleken på skadan är den viktigaste faktorn i bedömningen.

Verksamhetsskada- Verksamhetsskada eller uppenbar risk för sådan skada föreligger genom att ansvariga har varit oaktsamma eller agerat avsiktligt. Grunden till att verksamhetsskada uppstår kan vara ohörsamt mot lag, mål och beslut. Skadan i verksamheten ska vara väsentlig och allvarlig och ha skapat negativa konsekvenser för medborgare.